

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада 38.806.006 Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки на підставі прилюдного захисту дисертації «Розвиток циркулярної економіки регіону» на правах рукопису за спеціальністю 051 Економіка у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 09 червня 2023 року.

Решетілов Георгій Олександрович, 1982 року народження, громадянин України, освіта повна вища. У 2004 році закінчив Одеський національний університет ім. І.І.Мечнікова та здобув кваліфікацію юриста. У 2017 році закінчив Чорноморський національний університет імені Петра Могили та здобув кваліфікацію магістр державного управління.

З 2021 року виконує у Миколаївському національному аграрному університеті освітньо-наукову програму «Економіка» зі спеціальності 051 Економіка у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Дисертацію виконано у Миколаївському національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв.

Науковий керівник – **Шебанін В'ячеслав Сергійович**, доктор технічних наук, професор, академік НААН України, ректор Миколаївського національного аграрного університету.

Здобувач є автором 15 наукових праць, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 5 публікацій у виданнях, що входять до науково-метричної бази Scopus, 5 публікацій у матеріалах конференцій різного рівня.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Шебанін В. С., Уманська В. В., Решетілов Г. О. Розвиток територій у системі державної регіональної політики. *Регіональна економіка*. 2021. №3(101). С. 28-35. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-3-3>. (індексується у наукометричних базах Index Copernicus, Польща, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського)

Внесок автора – розглянуто окремі аспекти розвитку територій у системі державної регіональної політики.

2. Шебанін В. С., Решетілов Г. О. Циркулярна економіка регіону: теоретичний аспект. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2021. Вип. 4 (112). С. 4-13. DOI: 10.31521/2313-092X/2021-4(112)-1. (індексується у наукометричних базах Index Copernicus, Journal Factor, Ulrichsweb, Open Academic Journals Index, Google Scholar, Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського)

Внесок автора – запропоновано автором власне бачення поняття та окреслено переваги від реалізації циркулярної економіки регіону.

3. Решетілов Г. О. Фінансування циркулярної економіки: європейський погляд. *Modern Economics*. 2022. № 32(2022). С. 84-91. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V32\(2022\)-11](https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-11).

(індексується у наукометричних базах Directory of Open Access Journals (DOAJ), CrossRef, CiteFactor, The Journals Impact Factor (JIF), Scientific Indexing Services (SIS), НБУВ, Google Scholar)

4. Georgiy Reshetilov Local Economic Development in Territorial Communities. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science* Vol. 26, No. 1(2022). С. 69-78. DOI: 10.56407/2313-092X/2022-26(1)-7

Статті у виданнях, що входять до науково-метричної бази Scopus

1. Shebanin V., Shebanina O., Kormyshkin Y., Kliuchnyk A., Umanska V., Reshetilov G.. Quality of local economic and regional development. *The european union cohesion policy international journal for quality research* 16 (3). с. 777–788 (2022). doi: 10.24874/ijqr16.03-08

<http://ijqr.net/paper.php?id=1016>

Внесок автора – проаналізовано фінансування проектів у рамках Політики згуртованості та регіонального економічного розвитку країн ЄС.

2. Shebanina O., Kormyshkin I., Umanska V., Allakhverdiyeva I., Reshetilov G. [Influence of Closed-Loop Technologies on Local Development of Communities and Formation of Their Social and Economic Security](#). *Review of Economics and Finance*, 20(1),2022.pp. 417-423.

Внесок автор – обґрунтовано позитивний вплив циркулярної економіки на розвиток територій регіону.

3. Shebanin V., Shebanina O., Kliuchnyk A., Umanska V., & Reshetilov G Local economic development: its potential and quality in the context of globalization. *International Journal for Quality Research* (2022)., 16(4), 1001-1012. doi:10.24874/IJQR16.04-02URL : <https://cutt.ly/I9gtrDI>

Внесок автор – систематизовано основні проблеми якості економічного розвитку, що пов'язані зі зменшенням ресурсного потенціалу України.

4. Shebanina O., Kormyshkin I., Reshetilov G., Allakhverdiyeva I. Economics of renewable energy from agricultural enterprises in Ukraine. *International Journal of Environmental Studi*, 2023.

<https://doi.org/10.1080/00207233.2023.2170578>

Внесок автор – пропозиції щодо впровадження автономних альтернативних джерел енергії.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Решетілов Г. О. Оцінка ефективності застосування циркулярної економіки. *Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни: доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, 26 травня 2022 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України; Миколаївський*

національний аграрний університет. Миколаїв: МНАУ, 2022. 264 с. С.125-128.

2. Решетілов Г. О. Формування системи індикаторів циркулярної економіки регіону. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 9 червня 2022 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2022. С.39-41

3. Решетілов Г. О. Досвід провідних європейських країн впровадження циркулярної економіки. *Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти. 6 травня 2022 р. Кам'янець-Подільський, 2022. 426 с. С.289-294.

4. Решетілов Г. О. Організація системи управління публічними закупівлями в територіальних громадах. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф. (18 травня 2022 року, м. Полтава) / Ред. кол. : В. В. Заблоцький, О. І. Кравченко, Н. С. Васиньова. м. Полтава : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 219 с. С.169-171.

5. Решетілов Г. О. Особливості фінансування циркулярних бізнес-проектів в ЄС. *Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів* : зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів. 28 жовтня 2022 р. Кам'янець-Подільський, 2022. 632 с. С.125-126.

Перелік опублікованих праць за темою дослідження у повному обсязі відображає зміст дисертаційної роботи. Відповідно до п.8 Постанови КМУ № 44 від 12 січня 2022 року, враховано кількість 14 публікацій у яких висвітлені результати дисертаційної роботи.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Гончаренко Ірина Василівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, голова ради, надала позитивну оцінку на дисертаційну роботу та зазначила, що дискусійним є висновок автора про те, що основною умовою ефективного функціонування моделі циркулярної економіки є державний вплив, адже в роботі не розглядалися показники ефективності циркулярної економіки, а оцінювання впливу державного регулювання потребує окремого дослідження.

Довгаль Олена Валеріївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, рецензент, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1.Високо оцінюючи внесок автора в дослідження наукової думки щодо концепції циркулярної економіки (сторінки 47-49 дисертації), можна зазначити, що дослідження набуло б більшої теоретичної цінності, якби автор детальніше проаналізував вітчизняні та закордонні теорії та концепції з

циркулярної економіки, а також оцінив можливості їх імплементації в процесі забезпечення екологічної та соціально-економічної безпеки регіону.

2. У другому розділі роботи автором в порівнянні запропоновано модель функціонування лінійної економіки та модель функціонування циклічної економіки. Дану модель різними методами зображено у вигляді схеми (сторінка 98 дисертації). Спостерігаємо, як в процесі чотирьох етапів життя продукції відбувається обмін усіма описаними видами продуктів між навколишнім середовищем та в процесі утилізації відходів. Також показано, що всі ці процеси відбуваються в межах економічних та суспільних відносин. На нашу думку, доцільно було б на прикладі окремих компаній, заводів України проаналізувати використання принципів циркулярної економіки регіону.

3. У третьому розділі здобувачем представлено результати встановлення підходів до формування кадрової політики розвитку персоналу на основі посилення мобільності працівників та розвитку у них конкурентних навичок для забезпечення практичного досвіду з управління відходами (сторінки 127-129 дисертації). Посилити вагомість виконаного дослідження можна було б шляхом розширення переліку соціально-економічних детермінант, що використовувалися під час проведення аналізу.

4. У роботі автор проводить аналіз найбільш досвідчених країн, для яких принципи циклічної економіки є ключовими для їх сталої економічної системи (сторінки 112-114 дисертації). У той же час робота значно б виграла, якщо автором було б наведено покроковий алгоритм оцінки інвестиційної привабливості галузей для їх подальшого ранжування на основі індексного методу.

5. Аналіз взаємозв'язку показників екологічного страхування, наведений в роботі (сторінки 142-145 дисертації), дозволяє з'ясувати переваги впровадження екологічного страхування, що описує формування пріоритетів споживання на основі принципів сталого виробництва. Більша конкретизація процесу обрання показників екологічної свідомості та обґрунтування їх вибору за допомогою економіко-математичних методів здатна значно підвищити рівень дослідження.

Шишпанова Наталія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, рецензент, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. В таблиці 1.4 представлена система інструментів для вимірювання циркулярної економіки, яка поділена на академічні та неакадемічні інструменти. Бажано було б вказати переваги практичного застосування запропонованої системи.

2. В п.2.2 здійснюючи аналіз індикаторів розвитку циркулярної економіки, окреслено основні екологічні проблеми регіонів України, однак варто було б зазначити, які вже кроки здійснюють територіальні громади в

контексті сучасного управління відходами на основі принципів циркулярної економіки.

3. Обґрунтовуючи переваги впровадження екологічного страхування, зокрема в частині державного, бізнесового та споживчого механізмів, що буде враховувати реалізацію інтересів всіх груп стейкхолдерів: держави, бізнесу і населення з метою досягнення синергетичного ефекту в умовах розвитку циркулярної економіки, варто було б визначити такі переваги і для регіону.

4. У дисертації автор обґрунтував пропозиції по створенню регіонального освітнього хабу при Миколаївському національному аграрному університеті, є довідка про впровадження вказаних пропозицій. Однак варто було б в роботі деталізувати напрямки роботи такого хабу.

Погріщук Борис Васильович, доктор економічних наук, професор, директор Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету, Міністерства освіти і науки України, опонент, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У таблиці 1.2. «Стимулюючі (активні) компоненти циркулярної економіки (С.41), серед стимулюючих (активних) компонентів автором виділено переосмислення бізнес-моделі, перешкодою реалізації якої є економічні стимули. Необхідно було б конкретизувати які саме стимули перешкоджають, та як вони впливають на розвиток циркулярної економіки.

2. На рис. 2.1. «Основні екологічні проблеми регіонів України» відображено чотири основних блоки таких проблем. Слід було б відобразити взаємозв'язки між елементами таких об'єктів, зважаючи на їх сутнісні складові.

3. У п. 2.1 «Економіко-екологічні аспекти розвитку регіонів України» (С.82) дисертаційної роботи автором визначено заходи щодо забезпечення прискорення впровадження циркулярної економіки, серед яких – удосконалення логістики щодо поводження із побутовими відходами на національному та регіональному рівнях. Уточнення потребує питання побудови логістичних ланцюгів та побудови системи логістичного управління, що стимулюватиме впровадження циркулярної економіки.

4. Потребує деталізації, в частині обґрунтування механізму реалізації, пропозиція автора щодо створення на регіональному рівні прототипу, функціонуючої в Німеччині Ініціативи циклічної економіки Німеччини (CEID), яка допоможе Україні успішно реалізувати принципи циркулярної економіки (С.107).

5. Автором у п.3.3. дисертаційного дослідження обґрунтовано доцільність запровадження, орієнтири та переваги екологічного страхування у системі розвитку циркулярної економіки, проте доцільно було б більш розгорнуто представити проблеми екологізації та екологічного страхування також у першому розділі роботи, що посилює її теоретичний базис.

Яценко Ольга Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана, Міністерства

освіти і науки України, опонент, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Однією з позицій наукової новизни представленого дисертаційного дослідження є обґрунтування системного підходу реалізації моделі 3-V (value - цінність, venture-ризик, velocity-швидкість), яка характеризує соціальну інклюзивність, як компоненту циркулярної економіки, що дає можливість реагувати на потреби різних верств населення незалежно від їх фізичних, фізіологічних та інших особливостей, забезпечити сталий розвиток регіонів. Ми абсолютно погоджуємося з автором, щодо доцільності виділення соціальної інклюзивності як компоненти циркулярної економіки. Проте вважаємо, що робота набула б більшої змістовності, якби автор продовжив цю думку у другому та третьому розділах роботи.

2. Питання екології є одним із стратегічних цілей Стратегії розвитку будь-якого регіону України. У додатку Б дисертант проаналізував Стратегії розвитку областей України на період 2021-2027 рр., які були прийняті ще у 2020 р. Також автор слушно акцентував увагу, що нині зафіксована значна кількість випадків екоциду в Україні в наслідок війни. Це і підриви складів паливно-мастильних матеріалів, сховищ нафтопродуктів з відповідними наслідками для довкілля; і авіаудари по підприємствах, які використовують небезпечні хімічні речовини у виробництві; і пошкодження та руйнування очисних споруд, і вилив стоків у водойми, а також пошкодження ґрунтового покриву, горіння лісів – особливо на територіях природно-заповідного фонду.

Тому вважаємо слушним було б, якби автор у своєму дисертаційному дослідженні запропонував, на прикладі конкретного регіону, який зазнав значних наслідків екоциду, наприклад Миколаївської області, проект Стратегії її розвитку з урахуванням зазначених факторів.

3. У дисертації автор обґрунтував концептуальні засади формування системи управління розвитку циркулярної економіки, основною складовою якої є створення «Зеленої ради» в органах місцевого самоврядування. Дана пропозиція отримала схвалення Березанською селищною радою (довідка від 01.03.2023р. № 307/02/01.03-27/18). Однак у роботі не відображається деталізація схвалених відповідним органом місцевого самоврядування пропозицій.

4. Слушною є позиція автора, відносно того, що нині кожна громада потребує формування нової системи управління, метою якої є відбудова та інтеграція до Європейського співтовариства на засадах сталого розвитку та направлена на відновлення критичної інфраструктури, забезпечення енергетичної безпеки. Дисертант вважає, що цього можна досягти шляхом розробки проекту Стратегії зеленої відбудови територій на засадах субсидіарності та з урахуванням Європейського зеленого курсу, що є запорукою виконання Копенгагенських критеріїв вступу до ЄС. Зазначена стратегія має відповідати Цілям Сталого Розвитку України до 2030 року та базуватися на трирівневій системі планування: державна стратегія – регіональна стратегія – стратегії громад. Вважаємо, що ця позиція автор заслуговує на увагу, проте бажано було б розробити проект такої стратегії.

Це було б актуальною розробкою, адже це є частиною Плану відновлення України.

5. Першочерговим завданням Міністерства розвитку громад, Міністерства доквілля та Конфедерації будівельників є розробка механізмів утилізації та повторного використання будівельних відходів, що утворились внаслідок масових руйнувань інфраструктури. Об'єми будсміття, які накопичилися, фактично немає куди дівати, адже українські сміттєві полігони не розраховані на таку кількість відходів. Особливої уваги зараз, у контексті подій в Україні, заслуговує досвід Польщі. Після Другої світової війни польські архітектори перетворили зруйновану Варшаву на найкраще місто світу, яке включено до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Вважаємо, що автору слід було більш детально розглянути це питання у рамках дисертаційного дослідження, базуючись на засади міжмуніципального співробітництва.

На дисертацію надійшли звернення інших осіб з її оцінкою.

Ажаман І.А., д-р екон. наук, професор, проректор з НІР Одеської державної академії будівництва та архітектури. Звернення містить позитивну оцінку дисертаційного дослідження, проте є зауваження: « У рамках другого розділу автором визначено основні екологічні проблемами регіонів України. Це: застарілі системи водопостачання і водовідведення, підтоплення населених пунктів і земель; забруднення атмосферного повітря, водних об'єктів; поводження з відходами; проблеми природно-заповідного фонду і біорізноманіття. Робота виграла б, якби автор у рамках третього розділу навів би власне бачення щодо вирішення цих проблем».

Смець О.І., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Звернення містить позитивну оцінку дисертаційного дослідження, проте є зауваження: «...робота виграла б, якби автор у рамках другого розділу більше уваги приділив би питанню екоциду війни на Україні і як у цьому напрямку відповідно мала б розвиватися циркулярна економіка».

Чикуркова А.Д., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «Подільський державний університет». Звернення містить позитивну оцінку дисертаційного дослідження, проте є зауваження: «...автором удосконалено науково-методичні підходи щодо державного впливу на формування та функціонування моделі циркулярної економіки. Також визначено, що він може здійснюватися в багатьох сферах, проте основними є фінансове стимулювання та адміністративно-правовий примус. Автор наголошує, що найбільш результативним є переважання в державній політиці першого методу, та ситуативне використання другого. Вважаємо, що робота б виграла, якби автор більше уваги приділив цьому питанню у рамках свого дисертаційного дослідження».

Васиньова Н.С., канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри публічної служби та управління навчальними й соціальними закладами ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Звернення

містить позитивну оцінку дисертаційного дослідження, проте є зауваження: «...необхідно було б, більше уваги приділити компаративному аналізу стану та тенденцій розвитку циркулярної економіки».

Потравко Л.О., д-р екон. наук, професор, старший науковий співробітник, професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка Херсонського державного аграрно-економічного університету. Звернення містить позитивну оцінку дисертаційного дослідження, проте є зауваження: «...було б доцільним більш детальніше розкрити пропозиції щодо розробки регіонального плану, який охоплює усі заходи, що належать до компетенції у сфері поводження з відходами Миколаївської обласної військової адміністрації».

Вищезазначені зауваження в загальному не впливають на високу оцінку дисертаційної роботи Решетілова Георгія Олександровича та можуть бути розглянуті в подальших дослідженнях автора.

У рецензіях, відгуках на дисертаційну роботу Решетілова Георгія Олександровича на тему: «Розвиток циркулярної економіки регіону» зазначено, що дисертаційне дослідження містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується єдністю змісту, точністю викладення матеріалу та свідчить про вагомий особистий внесок автора в економічну науку загалом та розвитку циркулярної економіки регіону зокрема.

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертаційна робота **Решетілова Георгія Олександровича** на тему: «**Розвиток циркулярної економіки регіону**» є завершеною самостійною та ґрунтовною науковою працею в межах поставлених завдань.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та концептуальних підходів щодо розвитку циркулярної економіки регіону.

Цінність проведеного дослідження та сформованих на його основі висновків виявляється у застосуванні економічних методів для визначення пріоритетних напрямів розвитку циркулярної економіки регіону. Дисертаційне дослідження має велику актуальність і своєчасність, а його мета, обсяг завдань і структурний зміст відповідають перспективним напрямам наукового дослідження та має важливе теоретичне, методичне та практичне значення.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору та є його науковим доробком. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Внесок автора в наукові праці, опубліковані у співавторстві, конкретизовано у списку опублікованих праць.

Порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі Решетілова Георгія Олександровича та його наукових публікаціях не виявлено. Обґрунтованість та достовірність отриманих наукових результатів

дослідження забезпечено використанням сукупності способів та принципів наукового пізнання, загальних та спеціальних прийомів та методів.

Результати дослідження свідчать про опанування здобувачем методології наукової діяльності; рівень набутих знань, умінь та навичок відповідають таким, що висуваються стандартом вищої освіти України за спеціальністю 051 Економіка для третього рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 травня 2022 р. № 424.

За кількістю та рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях, за обсягом, змістом, актуальністю, новизною та практичним значенням результатів дисертація «Розвиток циркулярної економіки регіону» відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 31 травня 2019 року) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор **Решетілов Георгій Олександрович** заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради.

«Проти» - немає.

«Утрималися» - немає.

Рішення прийнято одностайно.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада 38.806.006 Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв, присуджує **Решетілову Георгію Олександровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради
38.806.006

Ірина ГОНЧАРЕНКО

Підпис д-ра екон. наук, проф.
Ірини Гончаренко засвідчую:

Начальник відділу кадрів Миколаївського
національного аграрного університету

Людмила МАШКІНА

09.06.2023 р.